

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobje se v tiskarni in pri g. Novak-u na veličnem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Liberalizem „v kladi“.

Hudi so bili kedaj časi, prav hudi. Pravi se, da je graščinski oskrbnik imel veliko oblast čez one kmete, ki so bili pod graščino, čije oskrbovanje je bilo v njegovih rokah. Zamera pri oskrbniku bila je za kmeta že malo, da ne toliko, kolikor priti „v klado“. Ako so ga v resnici kje deli „v klado“, to pa vam je revše trpel potlej hude bolečine in mora biti ne, da bi si jih bil zaslužil.

Take klade se ne bojimo več v naših dneh a za to nismo brez kazni, brez bolečine. Ne vemo, če še naše bolečine ne skelé huje od onih, ki so jih naši pradedje trpeli, toliko pa se nam dozdeva, da si jih mi Slovenci, tudi v naših dneh ne zaslužimo, vsaj ne, kar se tiče večine slov. ljudstva. Hvaležno smo bili vzprejeli odpravo graščinskih oblastnikov in veliko bi dali za to, ko bi nas drugi tlačuni, nemškutarji in v obče liberalci ne bili dobili v svoje pesti.

Ali to se je zgodilo. Ravno v letih, ko se je snovala ustava v državi, to je, ko so se delale prve postave na podlagi svobode, imeli so liberalci in ž njimi naši nemškutarji večino tako v drž. zboru na Dunaju, kakor v dež. zboru v Gradcu. Le-ti so torej kovali na novih postavah, na tistih, ki so podlaga razmeram, v katerih se nahaja cesarstvo še naše dni. Spomin na to težko, če bode za ljudstva vesel.

Pač so ti ljudje imeli svobodo na jeziku, toda njih svoboda ni bila svoboda za ljudstvo, pač pa za nekatere ljudi, ki so dobro umeli razdreti stare naprave, ali novih, to je dobrih ne vemo, če so zadeli le eno. Sprva še je ena ali druga imela podobo za to, ali zdaj, ko je nekaj njih že zarilo svoje korenike globlje v vsakdanje življenje, kaže se na žalost ljudstev, da je sovražnik sejal ljuliko v lepo polje cesarstva.

O ta ljulika! Vsepovsodi je je polno. Ni polja, na katerem bi je ne bilo. Gledé na napis, ki smo ga postavili tem vrstam na čelo,

opozorimo naše bralce dnes samo na tisto, ki velja že tudi možem, ki so sicer v polnem nasprotju z nami, za pravo pravcato ljuliko. To je rešitev raznih davkov v denarju. Duhovščina je, kakor se razumeje to že po sebi, prva izpoznala, da novi možje, ki so stopili na čelo pri ureditvi v cesarstvu, nič niso tisti, katerim bi se človek lahko zaupal. Ona se je torej jim postavila po robu.

Kaj so torej le-ti hoteli, naj bi se dalje še držali na vrhu, druga, kakor da so se postavili zoper duhovščino tudi po robu? Njim je to veljalo vse, naj bi duhovščini, kjer in kakor bi bilo koli mogoče, izpodbili tla. Dotlej pa je bila duhovščina na največjih krajih imela svoje življenje od zbircev, to je, kmetje so ji dajali nekdanj od svojih pridelkov, tistih, ki so jih ravno premgli. Teh zbircev je torej bilo konec in zato je bilo treba ob enem vse druge davke, ki so se dotlej odrajtovali v pridelkih, déti pod klop.

Vse te reči so se in se rešujó še v naših dnevih — v denarjih. Ali da bi še ostalo pri tem! Liberalizem ni bil vsem pogodu, bilo je torej treba ljudi spraviti na pot liberalizma. V to pa je prav dobro storilo vzboljšanje plače taciim, ki so je želeli, pa so ob enem tudi imeli kaj dela pri raznih volitvah.

Ni zlodej, da bi to ne pomagalo! Izkušnja kaže, da je v tem jo liberalizem dobro pogodil. Vsi ti in še več taciim, ki so hoteli v take službe ali pa bi bili svoje sine radi spravili va-nje, stopili so na stran liberalizma. Njegova zmaga je bila za več let, kakor pribita. Še v teh naših, recimo, da že nekaj trezniših dnevih, tiči nam globoko v udih. Državno kravo molzti, to v resnici ni prehudo delo, posebno pa ne, ako ji ni treba skrbeti za potrebno hrano.

In te skrbi ni bilo treba. Tako se je vsaj dalje časa govorilo. Ljudje so bili vedno le upili: Več plače, več plače! Malo pa so se za to menili, odkodi da jo bode država zmogla. Država je bila imela precej lastnega premože-

nja in dokler je bilo tega, razprodalo se ga je vsako leto za več milijonov. Mojstri so v tem bili ministri, ki so se bahali, da so iz vrste mestjanov; kar je bila imela država, to so porazprodali ali v državnih kasah se je delala še dan na dan večja tema. Kaj so sedaj hoteli? (Konec prih.)

Domoljubna skrb za slov. dijake.

(Dajce.)

50. Ivan Stožir, prof. v Zagrebu. 51. Dr. Josip Fon, primarij v Zagrebu. 52. R. Marzidovšek, c. kr. vojni kaplan v Zadru. 53. Norb. Zanier, trgovec v Št. Pavlu. 54. Simon Oset, trgovec na Vranskem. 55. Prevzv. Hugo knez Windischgrätz. 56. Dr. L. Gregorec, drž. poslanec v Novi cerkvi. 57. Josip Sever, župnik v Zavodnjem. 58. Jak. Filip Bohinc, dekan v Braslovčah. 59. P. Emeran Šlander, oskrbnik v Radgoni. 60. Val. Par. župnik v Gotovljah. 61. Makso Pleteršnik, prof. v Ljubljani. 62. Josip Jeraj, župnik v Žalcu. 63. Matej Pintar kaplan v Radečah. 64. Makso Koser, c. kr. notar v Juriji. 65. Josip Bratanič, župnik v Vitanju. 66. Anton Lednič, župnik v Podsredi. 67. Občina Vranska. 68. Fran Kačič, c. kr. notar v Šoštanju. 69. Janez Apat, trgovec v Št. Jurju pod Taborom. 70. Fran Janesch, trgovec v Celju. 71. Miha Rakoše, župnik v Bučah. 72. Peter Erjavec, župnik v Trbovljah. 73. Občina sv. Jeronima pri Vranskem. 74. Josip Kronvogel, c. kr. avskultant v Celju. 75. Slavni okrajni odbor Vranski. 76. Dr. Čuček v Orebiču daroval je 6 gld.

Po 10 gld. so darovali naslednji preč. gospodje:

77. Prevzv. Verijan knez Windischgrätz. 78. Dr. Fran Firbas, c. kr. notar v Brežicah. 79. J. Klančnik, def. duh. v Braslovčah. 80. Josip Pečnak, Teharje. 81. Matija Koren, župnik v Bučah.

Mesečnino po 50 kr. na mesec so darovali naslednji preč. gospodje:

1. Fran Kugler v Celju. 2. Ivan Janežič, poštni uradnik, zdaj v Plznu. 3. Rojnik Fran. 4. Vehovar. 5. Dr. Horvat. 6. Dr. Vrban Lemež. 7. Dr. Vrečko. 8. Robič. 9. T. Schuh — vsi v Celju. 10. Ivan Gabršek, okr. tajnik na Vranskem. 11. J. Drobnič z Laškega. 12. E. Širca, trgovec iz Žalca. 13. Neimenovan iz Žalca. 14. Vinc. Kolšek, notar. kand. v Mokronogu. 15. J. Petriček, učitelj v Žalcu.

Razni darovi: 1. Slavna banka „Slavija“ je darovala po g. Iv. Hribarji v Ljubljani 20 fl. 2. Preč. gosp. Mart. Holz, kaplan v Čadramu, 1 fl. 3. G. Skaza v Šmariji pri Jelšah je nabral 36 fl. 80 kr. 4. G. Mih. Novak je nabral od g. Pospisila v Konjicah 2 fl. 80 kr. 5. G. Mih. Novak je nabral od čast. podpornikov v

Konjicah 7 fl. 50 kr. 6. Udje Celjske čitalnice so darovali 16 fl. 50 kr. 7. Slavna banka „Azienda“ je darovala po Maksu Veršecu v Celju 20 fl. 8. Premil. g. knezoškof Jakob Maksimilijan je daroval 10 fl. 9. G. Greg. Presečnik, kaplan v Roličanah, 2 fl. 10. Č. g. J. Kozinc, kaplan v Slatini, 2 fl. 11. G. Jak. Hribernik, kaplan v Braslovčah 2 fl. 12. G. Fran Hecl, m. kaplan v Radgoni, 2 fl. 13. G. Alojz Sever, kaplan v Radgoni, 2 fl. 14. G. Miško Bregar v Celju 1 fl. 15. G. Jakob Kavčič v Ljubljani, 2 fl. 50 kr. 16. Preč. g. Jak. Mastnak, župnik v Slivnici, 2 fl. 17. Preč. g. J. Pintar, župnik pri sv. Jerneju, 2 fl. 18. Neimenovan v Loki, 2 fl. 19. G. Jurij Vouga iz Kalobij, 1 fl. 20. Pri šolski veselici se je nabralo 1 fl. 21. Gosp. dr. Karol Gelingsheim v Kozjem 4 fl. 20 kr. 22. G. Ivan Cukala nabral v Braslovčah 2 fl. 23. G. Ivan Gabršek nabral na Vranskem 12 fl. in 29 fl. 24. G. Anton Kupljen, notar v Črnomlju, 3 fl. 25. G. Al. Sijanec, kaplan pri Novi cerkvi, 2 fl. 26. G. Špende, učitelj v Gornjem Gradu, nabral 7 fl. 20 kr. 27. G. Brežnik prof. v Rudolfovem, 2 fl. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Rožič v žitu.

O času, ko rž cvete, diši v ranih jutrih njeno cvetje sem ter tje čuda sladko. To se okusi še bolj, če se potegne z roko katerokrat po klasovih. Ta okus prihaja sem od malih kapljic, ki visé na cvetu, pravi se jim po navadi medena rosa, ali ta rosa nič ni podobna rosi, kakor jo vidimo na drugih zeléh. Pri le-teh so je največkrat uši krive.

Kedar prideš potlej v jeseni do iste rži, ko prizoreva, lahko opaziš na rži, izlasti na koncih njive, veliko oglastih, valjastih in zakrivljenih vzrastkov, ime jim je žitni rožič. Človek bi mislil, da so se ti rožiči iz medene rose naredili. Nekaj pa je tudi na tem. Kdor bi namreč ono roso pregledal na drobnogled, našel bi v njej sila veliko malih trupel in le-ta so pravcate glivice. Veter jih nese, če je vreme ulažno pa toplo, na mladiče žita pa tudi na druga zelišča in tako se začne sedaj rožič. Sprva se ovije, kakor z mrežo, mladiče, po malem pa se vzpnó glivice, kakor v nitih, globlje v zrnje, najprej spodaj, potlej pa gredó navzgor in je jih čedalje več. Tako nastane po času umazana, bela glupa na klasju. Skraja je slizka in vlečka, potem pa se zgoščuje ter dobiva vijolasto barvo — rožič je gotov.

Ako pride tak rožič ali tudi posamno zrnice v ulažno prst, požene kali, to se pravi, iz kožice, ki se pretrga, prikaže se več vidnih, okroglih glivic, njih barva je lepo rmena in v njih so kali za nove rožiče.